આનંદે બહાર

યાને

સંગીત શાસ્ત્ર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

માસ્તર ગોરધનલાલ એચ. શાહ અમદાવાદી.

ભાગાતળાવ સુરત.

સોલ એજન્ટ

બુકસેલર શા. વેણીલાલ નવનીતલાલની કું.

ટીમલીઆવાડ—સુરત.

સુરત ભાગાળાના ટેકરા. સુખડીઆ શેરીમાં આવેલા

શ્રી લક્ષ્મી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં હીરાલાલ ચંદુલાલે છાપી

સંવત ૧૯૬૮ સને ૧૯૧૨

કીંમત ૪ આના.

વાંચવા લાયક નોવેલો.

ચોપડીનાં નામ.	રૂ. આ. પા.
કુમુદ કુમારી (સચિત્ર)	૨—૦—૦
કાળરાત્રી ભાગ ૧ ,, આવૃતિ ત્રીજી	૨—૦—૦
,, ભાગ ૨ ,, ,,	૨—૮—૦
નોકરીનો ઉમેદવાર	૧—૪—૦
કુલીનકાન્તા	૧—૦—૦
પંદર લાખ પર પાણી	૧—૪—૦

આ સિવાય હમારી દુકાનેથી અમદાવાદના તેમજ મુંબાઈના છપાયલા નોવેલો અને પુસ્તકો ઘણાજ સસ્તા ભાવથી મળશે.

બહારગામના ઓર્ડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

મળવાનું ઠેકાણું

શા. વેણીલાલ એન્ડ નવનીતલાલની કું.

બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર્સ,

લીમડાચોક—સુરત.

આનંદ બહાર.

-: યાને :-

સંગીત શાસ્ત્ર.

ઉદયભાણ—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો, બોલો બોલો મેના બોલાવે
ડોલો રંગ રસીયાજી ડોલો, જરી ડોલો ડોલો (૨) પ્યારી ડોલાવે,
મેના તારા વચનની વેણુ વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી.
મેના વ્હાલી મેના કે, ના કહું પણ જાગી,
જાગી જાગી અજબ જ્યોત જાગી.

પહેલા પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો,
વ્હા વ્હા મેના શું સતી સીતા વીસારો.

ચતુર સુજાણ સીતા રામ ઉચરાવું, પોપટજી પાંજરૂ સોનાનું સજાવું.
લાડલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું સોને રૂપે શું ભીડ ભીતરની ભાગું
રૂડા રુડાં ને રંગે રંગે રમાડું ચાંચે ઘાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું.
ભાવના ભુખ્યા શું ભાવી ભાવના ભુલાવે—બોલો૦

કામલતા—

તમારે આસરે હું આવી, મને નાથ છોડી ન દેસો;
પ્રિય પ્રાણ કહી બોલાવી, હવે હાથ છોડી ન દેસો.
ભોળું હતું કુંવારૂં જયારે, આ મન મારૂં;
પ્રેમ જયોત પ્રગટાવી પરણ્યા; એશુ વ્હાલા વિશારી દેશો મને.

ઉદયભાણ—

પંથી પરદેશી ચિત સોંપી, હું આ ચા—લી
મનને ભાવે તે કરજો પુન્ય શા—લી.

સાખી—તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત;
પુછયું પ્રવીણ પંથી એ, કોણ ગામની રીત.
શુભ સંદેશો લઇ સંચરજો, હું આ ચા —લી.

સાખી—મહા મહીનાનું માવઠુ, જંગલ મંગળ ગીત,
સમય વિનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.
મ્હેલા મંડપ માંહી મળજો. હું આ ચા—લી
ઉદયભાન—
અહો દીલદાર જરી દેદાર દીવાનીને દેખાડોને
અરે લટકી અધર લટકી મરૂં ફટકી જીગર પટકી.
અરે આધાર સુધારસ સાર ચતુરાને ચખાડોને
મુખે અટકી મધુર મટકી અરે છટકી અધર છટકી.
દીલની થાપણ ઓળવી ઘટે ન કરવી ઘાત,
પ્રાણ કહો તો પાડવું વાલમ કરવા વાત.
સાવીત્રી—
ઉભી ઉભી જોઉ વહાલા તમારી વાટડી,
દેખી રૂપ હરષ ભરાય મારી છાતડી—ઉભી
દયાનીધી દેવે આપી છે. યુવાની
નીરખી નગીના બનીશું દીવાની
આનંદે ગાલીશું દીન રાતડી—ઉભી
ઉદયભાન—
વન વગડામાં ભુલી પડી; તાં અમૃત પ્યાલો પીધોરે.
પીધો લીધો સાર સૃષ્ટીનો, કોલ—અમર ત્યાં કીધોરે...પંથી
અધવચ વગડે વીછું કરડગો, ઝેર ચડ્યું છે અંગેજી,
કોઈ મુરલીધર મંત્ર ભણે તો, શીતળતા થાય સંગેરે...પંથી
દુનીઆ મારી ચેસ્ટા કરતી, ને માંડામાં ગણતીરે,
હું ગાંડી, કે દુનીઆ ગાંડી, આપ કરી દયો ગણતીરે ..પંથી
સાવીત્રી—
લાગી લગની મને તારી એ લલના—લાગી
સુરપતી મતી શું વીસારી
સુંદરી શચીતથી અધીર સુખ આપું (૨)
પટરાણી કરી સ્થાપું ન વચન મનોહરી—એ
સતી દ્રોપતી—
વારે લાલા મોહન બંસીવાલા
ઠગો છો શાનરે સલુણાં,
જાણી જાણી તમારી મેં ઠગાઈ,

પ્રીત બાંધી હવે હું પસ્તાઇ,
પસ્તાઇ પુરી કાના ઠગાઇ હું તો કાના,
રસ ભીના રંગીલા શરમાળા શામળીયા—વારે૦
શાને શાને સતાવો વાતે વાતે ઉડાવોરે૦
મેં જાણ્યા સરવે ચાળા અરે જાવો નંદલાલા,
વરજલાલ ગોવાળા છબીલા છોગાળા—વારે૦

પરશુરામ—

અરે, હાં હાં, જરા ધીરે; ખેંચો ભ્રકુટી કમાન,
અરે જાઓ કરો શાને, ઘેલી અડપલાં આમ.
ધરી ભ્રકુટી કમાને, ઝેરી તો, નયન બાણે
સાંધો સામે સ્નેહીને સંધાન—
જાણું શું; હું બાળા ભોળી, કરો શાને આ ટોળી,
જાણું શુ હું તીર શું કમાન ?
થઇ ભોળી ને અજાણી ભ્રકુટી કમાન તાણી,
મોહીની મારે શા મોહ બાણ,

સ૦ ચ૦—

પાપીનાં મોહડા કાળાં. સતીઆની બોલબાળા.
ચન થન કુટીલ મન શું કરે, તનમન કરી લે તું ભલે,
દોરી છે સહુ તુજ હાથમાં જગનાથના.
શું કરે ભલા વૃથા બડાઈ પ્રભુ કરતા, જગધરતા, સંહરતાં
અદલ ઇનસાફ તેના હાથમાં નાદાન કર ગુમાનના
પાપીની ધારણા થાય અંતે ધુળધાણી,
તજ શઠતા, દુરજનતા મન કરતાં, નીષ્ઠુરતા,

સ૦ ચ૦—

હું પારણું કદી નહીં, પીડા ધરૂં નહીં શીરે કદાપી સંસારની,
રહું બાલકુમારી. સદા બ્રહ્મચારી, હું ભકતી કરૂં વીણાધારની.
પ્રીતીતણા પીંજર વીષે પરવશ થઇ પડવું નહી,
સંબંધીઓના બંધની બેડીથી તન જડવું નહીં,
આ નાટકી સંસારની દુગ્ધા મહી મરવું નહીં,
અમૃત ગણીન વીષય વિષ પીવાનું મન કરવું નહીં,
જુઠી માયા અંધેરૂમાં હું પડું નહીં રહી વાત હૃદય વીચારની.

સુરદાસ—

દેખો દેખો, મેરા નામ માયા મહાન મશહુર હેં,
મેરા ન્યારા હી આલમમેં નુર હેં, જોગી ભોગીકુ મેરી જરૂર હેં
દીલ યું દે રહે ન કોઈ મુજસે દુર હે વાહજી વાહ વાહજી વાહ

લીલાવતી—

અવર મદન અલબેલો આતો દીસે અવર મદન અલબેલો આ૦
શરદપુનમના સુધાકરે સરખો આજ નગર ઉગેલો—આ૦
મનોહર કસ્તુરીયા મૃગ માફક જોઉં ઝરૂખે ઝુકેલો—આ૦
હું નીરભાગી નાથે તજી મને વેશ્યા અવાશે વસેલો—આ૦
ધન ગણીકા ધરણીતલ તુજતે પ્રીય કરયો મમ પરણેલો આ૦
ચંદ્રચકોર મદુર મેઘ સમ હુજ મન રંગ રહેલો —આ૦
મદયાગી વેશે નહી જાણે મુજ છળ છેલ છબીલો—આ૦

મોહીની—

અરે હું મસ્તાન પ્રેમની, મને કોઈ ન છેડોરે-કોઈ
લાચાર હું બીચારી છું શાદલ્યા કેડોરે,
જુવાનીથી દીવાનીછું મારો છેડો છોડોરે—છોડોરે
પ્રાણ દાન છે પ્રીતમાં પુછી કરન્ત પ્રીત,
પ્રાણ દાન તો રહેલ છે કઠણુ પ્રીતની રીત.
આધાર તું કીરતાર મારો પાડ બેડોરે,

સ૦ ચ૦—

મને સહાય કરશે મોરારીરે, જ્હારે ચડશે ધોવરધનધારી
અહલ્યા ઉગારી મીરાંબાઇ તારી, એની ચીંતા કરીશ નહિ મારી
મન્નરો બચ્ચાને બળતાં ઉગારી મોક્ષ દીયો ગજેંદ્રને તારી,
દ્રોપદીના ચીર પુરયા થાશે તે સાયકારી-મને.

સુરદાસ—

આ તારા વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળતાં
શાંતી પામ્યું છે મન મહારૂં રે—આ૦
જગની જંજાળમાંથી બળતો બચાવ્યોજી
ધન્ક ગુરૂ ચીંતામણી ધારૂંરે આજે—આ૦
ભકતી ભગવાન કેરી કરતાં હંમેશાંજી
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂંરે—શાણી૦

સુરદાસ—

મેં ભયનો છોડયો ભાસ, નયનો કરીને ન્યારાં,
ઘટઘટમાં કરજો વાસ, પ્રીતે પ્રભુજી પ્યારાં—ટેક૦
વીઠલ વહાલું બીરદ વીચારી, આ સેવકને લેજો ઉદ્ધારી:
વ્યાધી વીદારી શરણે સ્વીકારી, ટાણે ટળો મુજ ત્રાસરે મેં૦
આંખવીણા અતિશય દુઃખી થાશે, જીંદગી આની શી રીતે જાશે;
થાયે હવે શું, ગભરાયે હવે શું, શાને બનો છો ઉદાસરે—મેં૦

સુરદાસ—

વ્હાલા વ્રજલાલ સાથે લાગીરે લગનીયા મ્હારી મહારાજ;
પ્યારી છબી શામળાની, સ્થાપી ઘટઘટમાં મેંતો એને હાથે છે મારી લાજ
વૃંદાવનમાં ફરતાં ધરતાં વરતાં...આ.........વ્હાલા
...ડે નીત્ય હેત ધારી બંધુ હળધરના હું તો;
સેવું છોડીને બીજા કાજ...વૃંદા ..વ્હાલા૦

માલતી માધવ—

ચાલ...ચાલ...ઓ...અલબેલા, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમઘેલી,
તારા ઉરમાં અનંદની હેલી, સાહેલી તારા ઉરમાં આનંદની હેલી;
મળ્યા હવે ભેગા ચંપો ને ચંપેલી...................ચાલ ચાલ૦
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી;
(ખિલ્લી જેવી ઢાલી, એવી તું એ છે હડીલી હવે ચાલ ?)
(આ આવિયે છીયે).....................................ચાલ.

સરોજની—

નખરાળી જોબનવાળી, કોઇ બુલ બુલને બોલાવો,
મચકાળી મેદીવાળી, આ બુલબુલને બોલાવો.
કોઈ સલુણા સંગે માણું, મોહનમાળા પહેરી;
મદન જંગનું જોર જણાવું, લાલ કોઇ છે. લ્હેરી...આ...ન.
હાવ ભાવ રસ ભેદ બતાવું, સમજાવું સૌ વાતો;
ગયો વખત પાછો નહિ આવે, માણવી હોય મઝાતો...અ...ન.

સતી દ્રોપદી—

સખી સ્વપ્ન મહીમન મોહનને, મેં નિરખ્યા એકાન્ત વિશેશયને;
શરમાઈ રહી રતીનાથ વદે, મુખથી નહિં કાંઈ બોલાય અરે.
વિનવે અતી વલ્લભ વહાલ ધરી, નવ ઉત્તર મુખ અપાય જરી;
નીચું જોઇ રહી દ્રગ પ્રેમ ભરી, ખણતી પૃથ્વી નીજ પાય અરે.

કર સાહી રસીક રૂદે વળગ્યાં, કરતાં બળસેન થયા અળગાં;
તુટી હાર ગયો એ રકાજકમાં, કસ કંચુકીની છુટી જાય અરે.
ગયાં સ્વેદથી વસ્ત્ર ભીંજાઇ અરે, પણ નાથ થયા નગણાંજ અરે;
મનથી મન શેજ ગયું પીગળી, જેમ સાકર દુધની સંગ ભળી.
કીધાં ભોજન નાથની સાથ મળી, મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે;
મુખ તાંબુલની પીચકારી ભરી, ઉડી, અચાનક નાથને અંગે પડી.
સખી તે રજની અને તેજ ઘડી, રસીયો રીસ લાવી રીસાય અરે,
સજી શસ્ત્ર શરીર શું અશ્વ ચડી રણ જાય પીયુ અરે હું થી લડી.
સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી, કરો જે રીત નાથ મનાય અરે.

કામલતા—

વાટ જુવે છે વાલી રશીકવર, રજા અમે તો લેશું બા
પ્રેમ ગુંથણી ગુંથો છાના દુર, હમે તો થઇશું બા
મને એકલી મુકીને તમે જાઓ ના—થશો એકલાં તમે ત્યાં જાઓ બા
મને લાગ છે બીક—બધું ઠીક છે ઠીક—એમ કેમ,
ખાલી કરો પતરાજી—અમે જઇએ એમાં રાજી
છતાં કરો છો સફાઇ—છોડો જાસું હમે બાઈ
હવે આવજો બા—સખી તું—હા—આવજો બા આલી તું.
ના, આવજો બા, કરો અમન, ચમન, હમે જઇશું બા—વા.

મહા શ્વેતા કાદંબરી—

રૂપે શું મન રાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો (૨)
હાડ માંસ ને રૂધીર ભરેલું, મઢ્યું ચામડે અંગ (૨)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ;
ભરૂસો નહિં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન૦

સ્નેહસુધા—

ધાર્યું એક ધણીનું થાય,
આપણું કર્યું કાંઇ નહિ થાય ....ધાર્યું૦
રામચંન્દ્ર જેવા સત્પુરૂષો, શીદ વનવાસે જાય ?
સીતા જેવાં મહા સતી તે, શીદ દોષીત દેખાય ?
દશાનન રણમાં શીદ રોળાય ? વિધીની કળા ન કળાય—ધાર્યું૦
ધર્મ ધુરંધર ધર્મરાય, શીદ દુત રમવા જાય ?
પાંચ પતી જોતા સતી કેરી લજ્જા શીદ લુંટાય ?
હતા હાજર બેલી યદુરાય—છતાં શીદ દુઃખમાં તે ડુબાય ?
કરોને ભલે અનેક ઉપાય છતાં ભાવિ નહીં ભુંસાય—ધાર્યું૦

પિતૃભક્ત પુંડલીક—

મને તું માફ કર શાણી, વચનપર ફેરવ્યું પાણી,
ખરે હું ક્રુર છું પ્રાણી, ગુન્હેગારી અમારી છે.
લફંગા છો ધુતારા છો, ઠગારા આપ છો પુરા,
અધુરાં લેશ ના ભાશો, હૃદય માંહિ કટારી છે.
લફંગો છું ધુતારો છું, પરંતુ દાસ તારો છું,
જગતના પાપની ઉપર, અખત્યારી હમારી છે.
જણ્યા રાંડે રતન જેવા, ખરેખર બાપને બેટા,
લડે છે શીંગલા ઘેટા, ભયંકરતા થનારી છે.
અમે મસ્તાન પંખીડા, અમે મ્હોબત તણા કીડા,
વડીલો પણ હતાં એવાં, કબુલાત એ અમારી છે.
રૂપાળી જોડ છે થાપી, ટળી બાપા થયા સ્વામી,
રહી ના લેશ પણ ખામી, કહો (બા) છેડ સારી છે.
ઈજારો તો નથી લીધો, રસીલી આજ નખરાનો,
હવે તલસાવ ના પ્યારી, વિરહની આ બિમારી છે.

મહાશ્વેતા કાદંબરી—

મંજરીએ મનડું મોહ્યુંરે, મનગમતા મહારાજ, મારા મનગમતા મહારાજ.
એવું દીલડું અમ પ્રોયુંરે....................મનગમતા૦

(શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે.)

સાખી—મનને તો ગમતું ઘણું, મુખથી કેમ મગાય;
વીણ પ્રીછે વીણ પારખે, ઘટે માન મુનિરાય"
સાખી—માગે માન ઘટે નહિં જ્યાં જેવું દાતાર,
સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ ધરો કર્ણ મોઝાર"

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુંરે ....મનગમતા૦

માયા મોહિની—

રહયો વર્ષોના વર્ષો મવાલી, લાવું બૈરી હવે બશ રૂપાળી,
હોય વિધવા કે ભરથાર વાળી, આવી વાંદા મેળું નાખે ટાળી;
શેઠ ? છે આ જમાનો મવાલી, કોઈ આવી જશે ઝાળી,
હોય આ આબરૂથી આરપાર ખાલી, હોય વિધવા પણ બે બચ્ચાવાળી
નહિં નહિં-બૈરી લાવીશ બચ્ચા વગરની .....(હાખ......છીં)
કેવા ઓચીંની છીંકનું, હાખ છીં...હાખ છીં...હાખ છીં...હાખ છીં.
રાંડ નકટી કરું નાક વાઢી, વાત વિઘ્નોની આ કેવી કાઢી,
તારી સુરત બનાવું હું કાળી, બૈરી આપી જશે હાથ તાળી—રહયો૦

સાગર સરીતા—

પ્લીડર કેરા માંડયા ધંધા, ખોટા જગમાંહી મોટા,
ઘરઘર અંદર બન્યા કલંદર મોટા હા મોટા.
જગમાં મોટા ઘરના ખોડા મોટા છે ગોટા,
સઘળે છે પોલંપોલા ભારી, અગડંબગડં નીયારી.
ક્રેડીટે મારામારી ભારી, જગમાં પોઝીશનની બલીહારી,
ગડબડ ગોટાથી, યારી સાચાની ખ્વારી—પ્લીડર.

માલતી માધવ—

નાનકડી નાજુક નાર હું—બહુ નાનકડી—બહુ—નાનકડી (૩)
મારા વ્હાલાની છું લાડકડી (૨) બહુ લાડકડી (૩)
આંખ તણે પલકારે પટકું છું લાલને—
નાની શું સમજે વ્હાલાનાં વ્હાલને
હું તો બધુંએ સમજું છું જાણી ભોળો ભરથાર તું બહુ માથે
(ચડે) ૩........નાનકડી૦

મહાશ્વેતા કાદંબરી—

શું કહું કથની મ્હારી રાજ, શું કહું કથની મહારી,
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ......શું કહું૦
પરખી પારી જાતિક મે, અરપણ કીધું મન મ્હારૂં;
પતી તજી પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખારૂં—રાજ.
ચંદન કાષ્ટના ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે—રાજ.
અરપ્યું મેં સવસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કરની ધારી;
તજી જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજુ ત્રિપુરારી—રાજ.

માલતી માધવ—

હાંહારે મને ઠગી, ઠગી મને ઠગી, ઠગારે મને ઠગી, જાણીને ભોળી નાર
ખોટા બોલી શાને ઝુવે છે ભાર, આ છે ખોટા કરાર (૨)
ખોટા ખોટા? હા ખોટા.....ઠગી........

સાખી "અંતર પ્રેમ વિના બધા, નિષ્ફળ કોલ કરાર,
એ વિણ કો દંપતિ તણો, નવ સુધરે સંસાર."
આ છે ખોટા કરાર .... ઠગી૦

સુકન્યા સાવિત્રી—(યમ સાવિત્રી સંવાદ)

શા માટે શ્રમ કરે સતી તુજ પતી ભક્તી સાચી (૨)
હવે પુત્રી વળતું પાછી (૨)
સાવિત્રી—સજ્જન કેરા સાથમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત.
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, આ દિન વનીતાની વાત.
ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય, ધર્મ ગ્રહસ્થાશ્રમ ગણીયો.
કૃપાનાથ, મમ, પ્રાણનાથ, શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨)
વળું મહારાજ કેમ પાછી (૨)
યમ—સુણી વિવેક ભરીમૃદુ વાણી, થાઓ પ્રસન્ન અતિ મન શાણી
સત્યવાનના જીવત વિના કાંઇ ઇચ્છીત વર યાચીં (૨) હવે
સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા અંધ સાસુ સ્વુસ્વર દેખતાં થાય.
યમ—તથાસ્તી ! ભાગ્યવતી તું અતિ દુર આવી,
થાય ક્યાંથી મિથ્યા નવ ભાવી......શા૦
સાવિત્રી—પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી, જ્યાં જાએ મમ નાથ,
તપ વ્રત આપ કૃપાવડે, ત્યાં આવું તમ સાથ,
સંગત સજ્જન તણી નથી સોંઘી મૈત્રી સંત્ત પુરૂષની મોંઘી,
કૃપાનાથ મમ, પ્રાણ નાથ શું રહી વૃતિ રાચી (૨) વળું
યમ—અર્થ યુક્ત સંભાપણ તારૂં, બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવત વીના, કાંઇ ઇચ્છીત વર યાચી... ..હવે.
સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા બુદ્ધિશાલી સસરાજીને પાછું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય
યમ—તથાસ્તુ ! ઉત્તમ વર એ આપ્યાં ભાવે, હજી પ્રેમદા પુંઠળ આવે શા.
સાવિત્રી—સુપાત્ર જન કરતાં કદી, સુપાત્રોનું સનમાન,
સાધુ, તો દુસ્મન તણું પણ સાધે કલ્યાણ,
સંત પુરૂષોની સમાન દૃષ્ટિ, દયા તણી વરશાવે વષ્ટિ,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું, રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું,
યમ—શીતળ વચન સુધાસમ તારાં, તૃષા તૃષાતુરની હરનારાં,
સત્યવાનના જીવીત વિના, કાંઇ ઇચ્છીત વર યાચી—હવે.
સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા પિતાના કુળની વદ્ધિ
કરનારા મારે સો ભાઇ થાય)
યમ—તથાસ્તુ, સાસરીઆનું માન વધાર્યુ,
પીયરતણું પણ કાજ સુધાર્યું......શા૦
સાવિત્રી—પરદુઃખે દુખીયા બને, દુઃખદ હૃદય વિશ્રામ.

ભરૂસો ભારે સંતનો, કરવાનું શુભ ઠામ.
સજ્જન મહી વિશ્વાસ નવ લાવે, સજ્જન ઘર પુછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણુ નાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું.
યમ—મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં
સત્યવાનનાં જીવીત વીના, કાંઇ ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે
સાવિત્રી— મહારાજ ! (મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો પુત્ર થાય.)
યમ—તથાસ્તુ ! ઘટના થાતું અતિવર લોભી,
તજી પુંઠ હરે જા અહીં થોભી......શા૦
સાવિત્રી—સ્વધર્મ વહોલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર.
સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતિ તણાં આધાર,
સજ્જન હરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યુ ન કરે કદાપી
કૃપાનાથ મમ પ્રાણુનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું,
યમ—અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમાં ભકિત મારી,
ભગવતી છેલ્લુ ઉતમ અનુપમ, ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે.
સાવિત્રી-પુત્ર તણું મુજને દીધું પ્રભુ આપે વરદાન.
જીવીત દાન દઇ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન .....
બુદ્ધદેવ—
પીયુ પીયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉંડે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં—પિયુ૦
ખીલતી આ કળી કુસુંમની, ભોગી વિના કરમાય.
ઝુલતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયુ૦
બાળા રસાળી અંતરે આકુળ વ્યાકુળ થાય,
નમ્ર નવોઢા નૌત્તમ રમણી રસિક નરવર ચ્હાય,
હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયું૦
બુદ્ધદેવ—
ફુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણુ —ફુલની.
ગણી અંતરની ઓળખાણ—ફુલની૦
સ્યામ સલુણા અમ ઘર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન,
નાથ નગીના પરિમલ ભીના, મન માન્યા મેહમાન—ફુલની૦
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને સખી નયનના બાણુ,
વિમળ કમળ આ સરોવર જળનું, ભોગી ભ્રમર શું જાણુ...

માહશ્વેતા કાદંબરી—

બોલો બોલોને અંતરના બેલી નાથ વિનવું કરજોડી.
પિયુ જાશો ક્યાં અમને છોડી, પ્રિતી જન્મોજન્મ તણી તોડી—બોલો૦
સાખી—હાથે આવી હંસલો, ઉડી ગયો આકાશ;
જઇ બેઠો દુર દેશમાં, હવે મળવાની નહિ આશ.
મરજાદા મેં કુળની છોડી, (૨) તમ સંગે મેં પ્રિતી જોડી (૨)
ઉઠો ઉઠોને અંતરની કરીએ વાત, રાત રહી હવે થોડી—બોલો૦

મનુ-મણી—

અટપટ કંઇ કંઇને સમજાવી, ભાઈ પૈસા કર્યો કામનો અટપટ
માત પિતા સુત બંધુદારાને બેનડી,
વ્હેવાર વસુવીન નામનો બસબસ......અ૦
માનને ખાનપાન પૈસાથી થાયછે,
મોટો વેપાર જગદામનો બસબસ......અ૦
પૈસાની પ્રીતડી, સંસાર રીતડી પૈસો પ્રભુ આખા ગામનો,બસબસ—અ૦

કુસમાવતી—

આતો હીસ્ટ્રીયા કળાય વાયુ, ગોળો છે બળાય,
ચાલો ડીસ્પેનસરીમાંય સધારીએ
ચોટો વિકટોરીઆ માંહ્ય, ડાકટર ભકાને ત્યાંય......ચા૦
અરે, અરરરર હાય, કંઇ કંઈ થાયછે.
ખમા ખમા ડીઅરજાન તને શું થાય છે.
અરે અરરરર હાય, મારો જીવ જાય છે,
મારા કલેજાના ટુકડા તને શું થાય છે,
કાળી જીરી બે વાલ, ગળો લીંમડાની છાલ,
પાઉં કાવો કરી ચાલ માંહી થોડુક ઝેર ઉમેરીએ......ચાલ૦
જાય કોલેરાનો રોગ, મળે માવતીનો ભોગ.
આવે દીવાળીનો જોગ, લંઇ આશ્વની કુમાર ચાલીયે,
અરે, અરરરર..................અવે હાય.

બલિરાજા—

મારી સજની, તું ક્યાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ બોલ બોલ ?
શાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચડાવે, કેડો છોડ છોડ છોડ.
હમણાં માળા ગુંતી હતીને, હમણાં કેમ કરમાણી !

પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો, તારી ભમ્મર ક્યાં ભીંજાણી—સાચું૦
કાળો ભ્રમરો શિર પર બેઠો, ઉરાડતાં ગભરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઈ, મારી ભમ્મર ત્યાં ભીંજાણી—કેડો૦
કસ્તુરી તારા અંગે મહેકે કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી; મળીયો કોણ ઠગારો—સાચું૦
ચંદ્ર સરોવર નહાંવા ગઈતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી—કેડો૦

બલિરાજા—

કાયર તે નરને સમજો જે કરમે હસ્ત મુકી ફરતા,
નસીબ માની બેસી રહેનારા, દીઠા રડવડતા—કાયર૦
ઉદધી અંદર ઉતરતા તે, મોતી પામી નિકળતા,
તીરે રહી જોનાર તમાસો, નહિ કોડી મેળવતા—કાયર૦
નાનું બાળક ભણતાં પંડિત, પાણુ ઘસે છે દોરી;
ભાગ્ય કસોટી ઉદ્યમ કરીને, તજી નિરાશા ઝોળી—કાયર૦

બલિરાજા—

લાડકડી તારા લાડ કોડ સૌ પુરા કરશે કંથ,
સખી તું શીખજે પ્રેમનો પંથ ગ્રંથ (૨)—લાડકડી૦
પ્રિયતમ જ્યારે મંદિર પધારે, સામા લેવા જાજે,
સ્નેહ પુષ્પથી શ્યામ વધાવી, પતિ ગુણ ગીતા ગાજે;
ચરણ પખાળી પ્રાણનાથનાં, વિંજણલે વાયુ વાજેરે—લા૦
હું છું નાની નાર નવેલી પ્રથમે શરમ બહુ આવે,
છબીલા કહી છણકાઈ નયને, મુજને નહિ બોલાવે;
ચાલાકી બતલાવો એવીકે, રસિયો મને રીઝાવેરે—લાડકડી૦
ખાનપાન ભોજનની સેવા, નિજ કરમાં તું સહાજે,
સ્નેહ મંદિરે શ્યામ બોલાવી, અંતર ઉભરા ગાજે;
નયન કટાક્ષ લાલ લોભાવી, અધરામૃત પીજે પાજેરે—લાડકડી૦

બળીરાજા—

ગોળખાઓ હવો ચંબક તડાગીયા,
લાવો લાવો ફરશુરામ ફડાકીયા;
બને જુહાને લુચ્ચા હટાકીયા—ગોળખાઓ૦
કન્યામાં કંઈએ કણ નથી, તમે હૈયામાં હિમત ધારજો.
વર છે રૂપાળો વિદ્વાન વરણાગીયા;

કામ દેવ કેરો અવતારજો—ગોળખાઓ૦
જોશીને વેદ મળ્યા, વેવાઈ હોંસીલા,
ઘડીઆં લગન નિરધારજો,
વહેલા પધારજો મળજો મંડપમાં,
આનંદ આવશે અપારજો—ગોળખાઓ૦

બલિરાજા—

જાઓ જાઓ ના સતાવો, ઠગારા છબીલા છેલ;
આઘા રહો અલબેલા અડશોમાં—જાઓ૦
અંક ભર્યાના સમ ખાઓ તો, સાચી વાત સમજાવું,
મન મોહન કાળા છો અડતાં હું કાળી થાઉં—આઘા૦
તું મુજને અડતાં સ્યામ બને, હું કેમ ન થાઉં ગોરો?
રસની ગાળો સાકર જેવી, આજ ઉતારૂં તોરો—આઘા૦

બલિરાજા—

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણિયલને બહુ સારો
નથી વાંક જરા કાંઈ મારો, નણદલ તમ વીર ઠગારો
રંગ ભુવનમાં હતી એકલી, આવી અડપલું કરી ગયા
ચુંબન કરી ભરી અંક માલાથી મોહન મનડું હરી ગયા—નથી,
વસંત જોબન ફુલવાડીમાં, ભૂલો પડી ગયો ભ્રમરો,
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ કાળો ભમરો—વશ.
શરમાળે મને સાન કરીને, કંચુકીની કસ છોડી,
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી,
વદન ચંદ્ર છબી રતિ લજાવે, ભ્રગુટીકામણ ગારી,
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો, કળા અજબ છે તારી—વશ.

બલિરાજા—

સફળ છે સંતની સાચી કમાઈ (૨)
સંતની સંગત ભવ જળ તારણ,
વેદ પુરાણે ગાઈ..........સફળ છે૦
ધ્રુવ પ્રલ્હાદને અંબરીષ રાજા,
ભકિત ધ્વજા ફરકાઈ..........સફળ છે૦

બલિરાજા—

આનંદ મંડળ ગાઓ, પરણાવી લેશું લહારો;
મારી વેવાણ રસીલી જોડી શોભાશે;

નિરખી કન્યા કહેશો, મુખ જોઇ તાકી રહેશો—મારી૦
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું બીજું કાણું;
મળી વેવાઇને વેવાણું, ફેરા ફેરવોને ઝટ.—આનંદ૦
ફડાકિયા વૈદ જોશો, હોળીને દહાડે રોશો;
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકો વાગશે—આનંદ૦
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને;
વાજાં વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો—આનંદ૦

બલિરાજા—

અમૃતથી પણ અતિ મીઠી લાગે, માત પિતાની સેવા,
જનની જનકનાં પદપૂજન તે, મધુરા મધુરા મેવા—અમૃતથી૦
સ્નાન ધ્યાન સંધ્યા તર્પણ કરી, અગ્નિહોત્ર સુધારે,
પ્રેમે ન પૂજે માતપિતા પદ, વૃથા વખત તે ગાળે—અમૃતથી૦
માતા ~~પિતા~~ દેવી પાર્વતી, પિતા શિવ મહાદેવા;
સપુત પુત્ર આ સંસારમાં, કરે પિતૃ પદ સેવા—અમૃતથી૦

બલિરાજા—

કરી છેતરપિંડી કન્યા લુચ્ચી પરણાવી જઇ,
ફરિયાદ કરૂં છું સરકારમાં;
ચંદરીયો શંકરીયો, વર છે કાણો,
તળતારૂં તપાસ પળવારમાં.
કેનાતો કન્યા છે ચંપાની પાંખડી,
કામદેવ જેવાની ફુટેલી આંખડી:
લુચ્ચાના પીર તને, જાણ્યે! ફડાકિયા,
ઠગ છે પાટણનો તું, ત્ર્યંબક તડાકીયા,
ચુપ, ચુપ, ચુપ,
જા, જા, જા,
અહીં નથી ધરાળંક ઉલાળમાં—કરી૦

બોલતો કાગળ—

રંગી આ દુનિયાના રંગી તે રંગી બેરંગી, દુનિયા દોરંગી,
સાગર પાણી શીતલમાં, વડવાનલ તેના તળમા,
આગને પાણી બન્યાં સંગી,—૨
આજે અંગી મનાતા, કાલે ભુજંગી થાતા;
કોણ ભુજંગી કોણ અંગી—૩
વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે.
પ્રભુની પ્રભુતા એ દોરંગી,—૨

હેમલતા—

નહિ બોલ કોયલ કરી કરી ટહુકાર,
મને કાળજે લાગે કટાર, હજી હું છું કુંવારી નાર–નહિ૦
વસંતનો રંગ જામ્યો લતાને, વૃક્ષ ભેટી કમા ખાય;
યૌવન પુષ્પ જે ખીલ્યું હમારૂં, ભોગી વીના કમાખાય;
મારી જાગી જાગી રાત જાય, તેમાં તું વળી વેરણ થાય–નહિ
શા ઋતુંરાજ, ખાલી મદનનો આ બાળામાં લાવે વિકાર
હારી રતીનાથ, જોડીને બે હાથ વિનવું છું અહીથી પધાર;
મારો નાથ નથી આધાર, તારા મદને ઉતારી દેનાર–નહિ

ઇંદ્રાવતી—

કરવા ચાહો છો શું ! પાપી કૃત્યો ઘોરનાંરે ?
અંતે રે, શો નહીં કો જગમાં, એકે નોરનાંરે—ટેક
વૈભવનો લ્હાવો લેવામાં, સેતાની સેવા કરવામાં;
ગોળ ખોળ કેવાં, ફળ છે, ઝેરનાંરે...........ક૦
વેદ તણાં વાક્યોને ચુકી, બેસો કાં! તે ઉપર થુંકી ?
વીષય કુપમાં ઝુકી, લાયક મારનારે......ક૦
કાળાં ધોળાં કરી કરોડો, ગરદન ગરીબનણી શું મોડો ?
પાછળ પડશે જોડો, લક્ષણ ચોરનાંરે.....ક૦

બોલતો કાગળ—

ફુલણજી ફુલોમાં ઝાઝા ફુલ્યું ફુલ ફુલી કરમાશે,
ફુલી કરમાશે ખિલેલું આખર ખરી જાશે.
સરખા દિવસ ન ગયા કોઈના તેમ નહિ જાશે,
રેંટતણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઈ ઠલવાશે......
ઉજળુ એ સહુ દુધ આજ અભિમાને દેખાશે,
જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો ત્યારે સમજાશે...... •

હેમલતા—

દીકરી ગાય સમ કહેવાય.
દોરે વડીલ ત્યાં જાય—દીકરી
બાલ્ય કળામાં માત તાતના આશ્રયથી રક્ષાય,
યૌવનમાં લલના લજ્જાનું, રક્ષણ પતિથી થાય–દીકરી
વૃદ્ધાવસ્થામાં સુત રક્ષે, પરાધીન પ્રેમદાય,
ત્રણે કાળમાં સ્વતંત્રનાથી નારી દુર જણાય–દીકરી

બોલતો કાગળ—

માળી વિનાની ખાલી જોબન તણી ફુલવાડી,
લાગે સુકાઈ ચાલી, પણ નાવે જીવન માળી,
ગાલ ગુલાબતણી ગઈ લાલી, નરગીશ આંખ નમી મદવાળી
લ્યો સંભાળી જીવન માળી.
પાણી વિનાની ડાળી તાપે તપી હરિયાળી

બોલતો કાગળ—

આવો કોઈ વૈદરાજ ઓસડ અજમાવો,
આ લાગી લગન વિસરાવો,
પ્યાલો જે પ્રીતિનો ઝેરી પીવાણો તે,
પાછો કઢાવો યા પચાવો.
કહે છે કોઈ કંઈ કાન કંઈ સાંભળે છે;
કંઈ કહેવા જતાં આ જીભથી કંઈ નીકળે છે.
જવાનું કયાંય ને આ પાય કયાં આડા વળે છે.
થતું નથી કંઈ બીજુ પણ ચિતડું ભડભડ બળે છે
એ છોડાવો લગન આમિટાવો અગન, શાંતિ લાવો,

બોલતો કાગળ—

સુખ હોય જો નારને નાથ તણું,
ગણે સ્વર્ગીય સુખ સહુ તરણું,
સતિને નહિ માન તણું સમાણું.
ધિક્ક તે અધમા ધરે જો રૂસાણું;
પતિ પ્રેમ પિયુષનાં પાને ઠરે;
નિત્ય સ્નેહ સરિતામાં સ્નાન કરે;
બની દાસી વિલાસી ઉદાસી હરે,
મણવાણી ક્રમે પતિસહ વિચરે;
પતિ સેવી સંસાર સમુદ્ર તરે,

બોલતો કાગળ—

બચ્ચા કચરા, કંઈ સાવધ થા, મુખડું મુરઝાયેલ દીસે,
આ ધનચકર મોહિની દીપપર, જો મીણ બની પીગળેલ દીસે.
કાંઈ દાળમાં છે કાળું એ નક્કી થયું,
શું ખરો છે ભેદ એ તો જાણવું રહ્યું;
પાસને નાપાસનું દરદ નવું થયું,
શરમ શરમ બહુનું હવામાં ઉડી ગયું.

બોલતો કાગળ—

હું તો ઇચ્છું છું પતિ તમ્હારી સેવા;
મને અન્ય વિષયથી નહિ કંઇ લેવા દેવા.
મલ્યે છાશ બાકળાં ખાઇને પેટ ભરીશું;
મળશે તેપર સંતોષ ગુજર કરીશું;
પતિના એઠા ટુકડા તે મીઠા મેવા—
કંચન નહિ પણ સૌભાગ્ય કાષ્ટની ચુડી,
મંગળદો તે સતી નારની મુડી
કાચા સુતરને તારે બંધાયા એવાં—
જાડે કપડે પણ અંગ સહુ ઢંકાશે.—
પતિ સંગે પર્ણકુટી મહાલય સમ થાશે;
પતિસ્નેહ દષ્ટિએ અમે વેચાયા જેવાં—

હેમલતા—

વનિતા જન્મનું સન્માન
પતિસ્નેહ સુધારસ પાન. વનિતા૦
નરપતિ પતિ છે સદન રાજ્યના, પ્રમદા માત્ર પ્રધાન;
આજ્ઞાવશ નૃપનાં થઇ રહેવું, પ્રધાનનું એ ધ્યાન. વનિતા૦
વનિતા મૃદુતાની પ્રતિમા છે, પુરૂષ કઠિન પાષાણ;
પુરૂષરૂપ આ જડ શરીરમાં ચપળા ચેતન પ્રાણ,
વનિતા સ્વર્ગની છે લ્હાણ.
છો અજવાળી હોય રાત પણ થાય ન દિવસ સમાન;
ભોગ્ય વસ્તુ છે કુસુમ કામિની, ભોગિભ્રમર નર માન વનિતા૦

બોલતો કાગળ—

શરમ, શરમ, શરમ, શરમ, બોળવા બેઠા નામ,
ગુલામ ઇજ્જત લિલામ, ખાનદાનનુ જરા નવ ભાન,
થાય આજ થાય છે બુઢ્ઢાની આબરૂ લિલામ,
જાય આજ જાય છે સસ્તામાં ખાનદાન માન;
છે ખરીદનારનો ચઢાવો તે કુટી બદામ,
એક—બે—ત્રણવાર, સોદો તમામ.
વન—ટુ—થ્રી ટેમ, સોદો તમામ.
ક્યાં ધનવાનતણું ખાનદાન, ક્યાં એ ગરીબ નોકર ગુલામ,
નાક કપાવ્યુ સહુ ઓળખીતામાં થુથુ કરી સહુ થુકશે ગામ

સન્યાસી—

ચાલો લટકેથી ચાલ, બની અલબેલા લાલ
ખુબ મીલાવ્યો લાલ, વરણાગીઆ,
ભલી લાગી છે ભાલ, થયા નસીબે ન્યાલ
વાહરે ફાંકડાજી લાલ, વરણાગીઆ,
મીંઢલની બે જોડે મંગાવો, પીઠી ચોળાવો પ્યારા,
હીરા મોતીના હાર પહેરાવો, ફરૂં ફેશનમાં પ્યારા,
ગીતો ગવાડું લાંબા લ્હેકેથી પશ્ચમ ઢોલ મહી સારા ખરરર—ધુમ
પરણે છે લાલ લટકાળા, પેરીને વરમાળા, છબીલા છોગાળા
રે લાલ વરણાગીઆ—ચાલો૦

ઈંદ્રાવતી—

કર્મ રતિ અતિ અકળ અગમ છે,
બ્હાહરે વિધિ તુજ ગતિ ગહન છે,
નાથ કૃતિ કદિ નાંહી કળાયે (૨)
ઘટ ઘટ વ્યાપિ મનહર આ, સુંદરતા,
કુદરતની, રમણિયતા,
સુખ દુઃખ વારા ફરતી છાયા—
સુરનર મુનીવર મોહી રહ્યાં છે,
નહીં ભેદ ભાધીનો જાણી શકયા તે,
સુખકરણી, અમિઝરણી, મધુ વરણી,
પ્રભા પ્રભુની અગમ નીગમ છે—કર્મ૦

ઈંદ્રાવતી—

ભાવ ધરીને ભજીએ નાથ, શરણ અમારૂં કૃષ્ણ હરિ,
વરદાયક શુભલાયક પ્રભુજી
નીરાધાર આધાર, અધમ ઉદ્ધારણ
તારણ દેવ હરિ,............ભાવ,
અજામેળ ગજ ગણિકા પ્રભુજી,
પાંડવની કરી બ્હાર, તાર્યો વ્રજ દેશ,
દયાળુ દેવ હરિ............ભાવ૦
દુઃખ મય આ ભવ માંહી પ્રભુજી,
સુખના છો દેનાર સેવના લ્યો,
સ્વિકારી દેવ હરિ...... ....ભાવ૦

હેમલતા—

મશહુર જે જે બ્યુટીઓનાં છે જગતમાં નામ,
તે શીરી લયલી ને જુલયખા નાર લાલા ફામ,
ગણાય ઇંદ્રકેરી અપ્સરાઓ રૂપધામ,
પણ મારી મિસિસ પાસે તેનું વેલ્યુ એ બદામ
કવી છે વાંદરા જાણે ન રસ જરા.
કિસ્સા ખોટા ખરા લખી લાવે પરોપરા
મિજાજ આકરા, ધુજાવતા ધરા
ન ચાલે પાધરા કદાપિ સાંધ ખાખરા—
મુન્સી કવી પોયટ બધા બની ગયા હજામ
કલમ કનેથો લીધું ખાસ અસ્તરાનું કામ
મૂંડી નાખ્યું માથું પુઅર બ્યુટીનું તમામ
ન બ્યુટીઓના લિસ્ટમાં મારી મિસિસનું નામ—કવી છે

બોડાણો!—

રસ લૂટો રસીલા રંગ માણો મોજીલા.
મારી જોગન કળી આ રસમાતી,
(સ્વ) મારા મનની વરણ કળી થાતી,
પતન ઢાળું, હું પાલવે આ,
બ્રહ્મચારીને એનારે બાના,
વાહ બ્રહ્મચારી, વાહ ચટકાળી,
કંઇ કામણ કીધું ભારી,
બાળો ભોળો બ્રહ્મચારી. રસ૦

હેમલતા—

રે લાગી લગની લાગી, મેં લાજ આજે ત્યાગી;
રે વાગી મંદા વાગી, ઓહ-પ્રેમ ગોળી વાગી—
ઓહ લેડી લટકાવાળી, તેં મારી કાતિલ પાળી
રાતલડી બીજે ગાળી છાતલડી-છેલા બાળી—રે લાગી૦
શાને તરસાવે વ્હાલી પા અધર સુરાની પ્યાલી;
શી વાત કરો બેતાલી, હું તો મારે આ ચાલી;
છોડો વાલમજી, છેડો-છોડો,
તોડો, રાણીજી, પડદો તોડો;
હાં હારે છોગાળા, શેઠાણી ઉઠરો જાગી—રે લાગી,

ખોડાણો—

તારી ધીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા,
ઘોડા છુટયા થાનસે પીછે પડી પોકાર,
દસ દરવાજા બંધ હુવા તોભી, નીકળ ગયા અસવાર—તારી.
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નિર્મળ નીર,
આપ્યા વિના શું પામીએરે, તે કહી ગયા દાસ કબીર—તારી.

બલિરાજા—

સંસારે સાચું રામનું નામ,
માત્ર એક દામ દામ ને દામ;
વાહ ભાઈ દામ, વાહ ભાઇ દામ—સંસારે.
દામવંત તે સહુથી ડાહ્યો, હોય ભલેને હજામ;
દામવંતના દ્વારે જઇ સહુ, સો સો ભરે સલામ—વાહ
પંડિત કાઝી પ્રવીણ પુરાણી રાજા રંક તમામ;
વૈદ વકીલને વેસ્યા સર્વે, દામની પાસે ગુલામ—વાહ.

ઇંદ્રાવતી—

કરો છલબલ નહીં છેલા, દુર રહેજે અલબેલા;
જાણું સફાઈ, આ ચતુરાઇ:
છોડો કળાઇ, ગઈ મચકાઇ, હારી હું બાઈ,
ચટક ચાલ કરતી, મન હરતી,
નાંહી નફટ નિડર થાઓ, જાઓ, છાકમાં છકેલા...કરો૦
બાળ વિશાળ મુખ મૃણાલ,
અમિ ભરિ વાણી રસાલ,
દ્રગ મૃગ સમ જોઇ આ સુંદિર બનું અધિર,
જાઓ પિયુ લાજ શરમ રાખો,
શિદ થાઓ આમ ઘેલા......કરો,

હેમલતા—

પ્રાણ ભુલી જજે હેમ તારી, પ્રણય દે વિસારી હવે;
તારી પ્રેમી આ કન્યા કુમારી, થશે અન્ય નારી હવે–પ્રાણ૦
આજ્ઞા શિર મેં જનકની ચડાવી, શુદ્ધ પ્રીતિ પ્રણયને બનાવી,
તે થયું જે હતું હાય ભાવી, પ્રણય દે વિસારી હવે–પ્રાણ૦
તું થયો આજથી બંધુ મારો, સર્વ છુટયા હ્રદયના વિકારો;
થઇ ભલે અન્યનો પ્રાણ પ્યારો પ્રણય દે વિસારી–પ્રાણ૦

હેમલતા—

ઘાટી ઘટા આ વૃક્ષની વનભાગમાં શોભે સખી.
કલ્લોલ કરતાં પક્ષીઓ, મન સાંભળી લોભે સખી,
એક સ્થળે કલનાદિની, સરિતા વહંતી જાય છે;
શીતલ પવનની મંદ લહરી, સુખદ કેવી વાય છે—ઘાટી૦
કોઈ સ્થળે નાચી મયુરો મંજુ કેકારવ કરે,
કોઇ સ્થળે વળી કોકિલા મદુગાનથી મનડું હરે—ઘાટી૦
વિચાર મૃગો સ્વાધીનતાથી ખેલ નાના ખેલતા,
કાન્તારક્રીડાના ચમત્કારો સુધારસ રેલતા—ઘાટી૦

ઓડાણો—

રંગમે કયસે હોરી ખેલુંગી, સાંવરીયેકે સંગ,
ધોબી ધોવે મયલે સયલે, ધોબનીયાકે સંગ,
કીસ પાપીકી નજર લગી, મેરી ચોલી હો ગઇ તંગ–રંગમે
મેરા શૌહર સુસ્ત મીલા હય, રોજ પીવે હય ભંગ,
હાય જવાની હો ગઇ ગારત, પાણી હો ગયા અંગ–રંગમે

ઇંદ્રાવતી—

સુખ દુઃખ કર્મના વ્હેવાર,
રંકને સહુ રાય સરખા, દેવને દરબાર— ટેક૦
જગતનો આ વાસ, સહુને સુખનો આગાર,
ધર્મ નિતિ જ્યાં વિરાજે—(૨)
ધન્ય તે અવતાર........સુખ૦
ધામ ધન જોબન સહુ, જાતાં ન લાગે વાર,
જન્મ ધરીને સર્વ જાતાં (૨)
પામિ ભવનો પાર........સુખ૦

બલિરાજા—

કયાંયે સરખી સમાણી જોડી ના મળે
સુનો લાગે સંસાર, એળે જાએ અવતાર—કયાંયે૦
ખાલી જોબન ફુલવાડી, પહેરી પચરંગી સાડી;
કંચુકી કમાનવાળી, આંખડી અણિયાળી,
યોવન બહાર જાયરે—કયાંયે.
ચંપા કળી સુંદર સરસ, ભ્રમરો સુગંધીના લહે,
કંટક છતાં ગુલાબ કળિપર, ભ્રમરજી રાજી રહે;
કસ્તુરી કાળા રંગની, ઉત્તમ સુગંધી છે ભરી,
હું છું રૂપાળી પદમણી તે, મૂર્ખને પાસે પડી—સુનો.

સ્નેહલતા—

અહો એ લટક મટકતી ચાલ ચતુરની જોઇ હરખાઉં,
પળે પળ પાણી થઇ જાઉં,
સ્નેહ તણા કાચા સુતર તાંતણીએ ખેંચાઉં. અહો૦
(અલી જોજે,)
સરીતા સાગરમાં ભળું વ્હેલી,
પ્રીય તરૂને વીંટળાઇ હું વેલી;
શાંત સખી થાતી નહિ ઘેલી,
ઉભા રહો અલબેલા, ઉરમાં વશેલા છેલા,
સખી એ છે અંતર મેલા. સ્નેહ—અહો૦

ચન્દ્રગુપ્ત—

કામીઓથી ચેતતી રહેજો ભોળી ભામિનીઓ !
કામીઓથી ચેતતી રહેજો.
વસન્તનો બ્હાર હશે જ્યાં સુધી તમારાં જોબનમાં નંદનવન કેરો,
ત્યાં સુધી તે પંખીઓ લટ્ટુ થઇ વિહરશે, પણ પાનખર
થતે પોબાર જો જે—ભોળી.
ઉગતી જુવાનીની ઉષા મલકાવશે જ્યાં સુધી તમારાં મુખ કમળો,
ત્યાં સુધી તે ભ્રમરા રસ ચુમી ચુમી ચૂસશે પણ ઘડપણ
સાંજે તજેલ રોજે—ભોળી.
કેવળ કમલાનન, બિંબોષ્ઠે કુરબાન, માત્ર હરિણ આંખો પર
કામી ભૂલે ભાન,
કાળ જતે જેમ જેમ ઝાંખી ઝાંખી થાય, મુખારવિન્દ,
બિંબાધર, હરિણાક્ષીની છાંય,
તેમ તેમ થાય શીતળ કામકિરી આગ, ચામડાંના
મોહપૂજારીના એ દશાજ—કામી.

ગીતા સુંદરી—

પાષાણની આ પુતળી, પણ હું ન એ શકતો કળી,
ચૈતન્ય અંગો અંગ જાણે, જીવતી આ પુતળી.
બ્રહ્માજીએ ઘડી તે ઘડી, કોઈ અજબ પળ આવી મળી,
પુનઃ ઘડી શકશે ન એ, આ તુલ્ય બીજી પુતળી.
હા ! બ્રહ્મ કરતાં પ્રેમ વધતો, વાત એ છે નિશ્ચળી.
પ્રેમે ઘડાવી મુજ પાસે પ્રાણ પ્યારી પુતળી.
આડી નથી મુકાઈ એ તો સીધી પણ વ્હાલી વળી,
એ તો વળે છે કેમ કે; ચૈતન્ય વાળી પુતળી.

રીસાઇને મુજથી નથી ત્યાં તો વળી એ વિમળી,
મુજ મિત્ર ત્યાં ચોડેલ, જોવાને વળી પ્રિય પુતળી.
ચીતરૂં ચતુરાને હું નિત્યે, આરસે કોરૂં વળી,
ચાહી મને ચીતારવા, મુજ ચિત્ર જોતી પુતળી.

નંદબત્રીસી—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુધ પવિત્રજ સાર;
તેવું કુળ જો માહરૂં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
હંસ ગયો સરોવર તીરે, દીઠું અમૃત સાર;
પીધા વીણ પાછો ફર્યો (તો) પડ પાસા પો'બાર.
સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર.
તે ગુણ જો હોયે મુજ મહીં, (તો) પડ પાસા પો'બાર
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર,
કામી પાસ રહે કામીની, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
મીઠો આંબો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર;
તેવું કુળ જો માહરૂં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે દ્વાર;
દીઠું પણ અડકયો નહીં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી, સતી ખરી નિરધાર;
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં, (તો) પડ પાશા પો'બાર.
ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર;
ખાધા વિણ ઉઠે નહિં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.

સરસ્વતીચંદ્ર—

શિતળ ચન્દ્ર જેવું, વદન કાન્તિમાન;
નયન મીંચી લે તું, શાન્તિથી વિરામ.
જાણે જઇ ભેટું એવા ઉમળકા આવે છે:
બોલું કંઈ બોલું, ત્યાં તો શરમ દબાવે છે.
કાંઇ કાંઇ અંતર થાય, થાય, થાય, ના કહેવાય.
થર થર થર કંપે કાયા, સ્વર થરેડાએ છે;
ચાલુ ત્યાં છો ચરણો, અન્યો અન્ય અથડાયે છે.
લાગી લાગી હાં સ્મર, લ્હાય, લ્હાય, લ્હાય, અસલ્હાય.
જાગોજી જાગો વ્હાલા, નીન્દ્રા વીસારી દો,
રાગી થઇ ત્યાગી વ્હાલા, ત્યાગી સમાધી દો,
લળી લળી લાગું હું પાય, પાય, પાય, દોળું વાય.

છપાય છે !   છપાય છે !!   છપાય છે !!!

અલૌકિક જાદુ સંગ્રહ

નામચીન પ્રૉફેસરોની ધારણા એવી હોય છે કે આપણા ધંધાની માહીતી જો જાહેર પ્રજાના જાણવામાં આવી જશે તો આપણા લોકોનો કોઇ પણ ભાવ પુછશે નહિ. એવી અદેખાઇને લીધે તેઓ આવા પુસ્તકોનો લાભ આપણી જાહેર પ્રજાને આપી શકતા નથી. પરંતુ આ રંક સેવક મહાત્મા ગાંધીજીના ઉદ્દેશથી ચાલનારો હોવાથી હૃદયમાં કોઇ પણ રીતનો ભિન-ભેદ રાખ્યા સિવાય આ બુક જાહેર પ્રજાની સમક્ષ રજુ કરવા હિંમત ધરે છે. જેથી મને આશા છે કે ભારત નરરત્નો મારા ઉંડા સાહસને નજીવો ટેકો આપી પોતાની ઉદારતા દર્શાવ્યા વિના રહેશેજ નહિ એવી મને સંપુર્ણ ખાત્રી છે. અને જેથી કરી મારૂં આ નજીવું પુસ્તક પણ હું થોડા વખતમાં આપ સાહેબોની સેવામાં હાજર કરીશ એવી હું આશારાખું છું.

લી૦ ભારત નરરત્નનો
કૃપાકાંક્ષી સેવક—

માસ્તર ગોરધનલાલ એચ. શાહ
